

Fragmentariska räkenskaper förda för Herbricht (Königsmark) åtminstone delvis år 1374 (sannolikt i dennes egenskap av fogde i Stockholm).

På bladets första sida redovisas först utgifter för förplägning vid ett tillfälle då kungen varit närvarande ("dum rex comedit cum Herbryk") och som varat minst två dagar ("ad secundum diem in meridie"), bland annat öl, ägg, rökt kött, ljus, bågare, fläsk, smör, får, gädda, höns, vinäger och salt (1–3). Därefter redovisas en utgift på 7 öre för bröd och öl som Herbrichts tjänare förbrukat under fastan i Enköping (4). I ett följande parti redovisas Herbrichts utbetalningar av spannmål efter första söndagen i fastan till Peter Tysk ("Thythysk"), Johan Ödgersson, Nils Eriksson, Björn Nilsson och en munk, samt 11 öre som utbetalats till Hans Brämare för en sadel (5–6). Därefter redovisas uppbörd av får, nötkreatur, fjäderfä, däribland gäss, till slottet samt till Johan Ödgersson. Uppbörderna har skett vid olika preciserade tidpunkter, efter Marie himmelsfärd (15/8), före mickelsmäss (29/9) samt på fastlagssöndagen, dock oklart vilket eller vilka år. Längst ned på första sidan anges gengärden till 336 mark (7–8).

På andra sidan redovisas uppbörd av markgäld i Fjädrundaland år 1374 (9), varefter följer uppbörd av hästar av varierande värde till bland annat Stockholm och Sigtuna (10–17). Uppbörderna synes ha skett dels vid distingen i Uppsala (som 1374 inföll tisdagen den 31/1), dels när (Herbricht) var i Trögd tillsammans med herr Karl (Ulfsson). I flertalet fall har Tideke Skytte överlämnat ("misit/commisit") dessa hästar. I några fall poängteras särskilt att Herbricht personligen mottagit ("leuauit") hästarna (13–14). I ett fall sägs att uppbörden gjorts av Tideke innan Herbricht kom till Enköping (17). Det sammanlagda värdet av hästarna uppges vara 118 mark och 6 öre, frånräknat två hästar som Johan Ödgersson mottagit till ett värde av 12 mark (18).

Fragmentarisk uppteckning på papper i hs C 391, fol. 1r–v (inbundet upp-och-ned), Uppsala univ.bibl. – Bladet, som sannolikt ursprungligen ingått i en större handskrift, är beskuret i ena marginalen, vilket orsakat viss textförlust; suppleringar som bedömts som säkra har införts i utgåvan nedan. Det är osäkert i vilken inbördes ordning de båda textsidorna skall läsas. Om handskriften se *Mittelalterliche Handschriften der Universitätsbibliothek Uppsala. Katalog über die C-Sammlung*, bd 4 (1991), s. 592 f. med ytterligare hänvisningar.

Om Herbricht Königsmark, som enligt en uppgift i J. Peringskiölds *Monumenta Uplandica* (1710), s. 80, blev fogde i Stockholm år 1372 och finns med som löftesman och sigillant vid utfärdandet av landsfredsstadgan 1375 (DS nr 8781), se SBL XXI, s. 775; S. Engström, Bo Jonsson I (1935), s. 184, 203, och B. Fritz, Hus, land och län 2 (1973, nytryck 1992), s. 85, 149.

Ang. Karl Ulfsson (Sparre av Tofta) som häradshövding i Trögd se J. A. Almquist, *Lagsagor och domsagor i Sverige I* (1954), s. 57 f., och S. Claëson, *Häradshövdingeämbetet i senmedeltidens och Gustav Vasas Sverige* (1987), s. 203.

Av övriga personer som nämns i räkenskaperna kan noteras att Tideke Skytte i brev 1369 1/7 (DS nr 7912) förklarar fri från alla skyldigheter i samband med sin fångenskap; vidare att Hans Brämare från Enköping i brev 1370 20/8 (DS nr 8174) skänker jord i Vårfrukyrka socken till S:ta Klara kloster. Johan Ödgersson är troligen identisk med en person med detta namn som uppträder som faste i Trögd år 1380 (RPB nr 1540) och 1382 (RPB nr 1727).

Om gengärd se KL V, sp. 255: *Gengärd*; om markgäld se KL XI, sp. 456 f.: *Markgäld*, och C. G. Andræ, *Kyrka och frälse i Sverige under äldre medeltid* (1960), s. 202 ff. Jfr även M. Wahlberg i *I Heliga Birgittas trakter* (1990), s. 99 ff.

Texten är här utgiven med handskriftens radindelning. En numrering av de olika delarna har införts för att underlätta hänvisningarna.

(Första sidan:)

(1) [...] vj oris · ii lagenas seruisie pro xii oris · Jtem pro ouis et carnibus fumatis iii oras · pro candelis et bicariis vj[...] iiiii pund lardj et j pund butiri.

(2) Jtem ad secundum diem^a in meridie ij centenam [...] iii lagenas seruisie pro xviii oris, iiiii pund lardj · j p[und ...] ii oues · j luceam pro viii solidis.

(3) Jtem in cena, dum rex comedit cum Herbryk^b, j c[...] vii pund lardj · ij pund butiri^c · iii^d oues · iiiii pund [...] pro viii solidis · pro xiii gallinis v oras · pro^e ii[...] pro aceto^f et sali ii oras.

(4) Jtem pro panibus et seruisia, quantum consumpserunt famulis H[erbrykth]^h inⁱ quadragesima in Enacopia, vii oras.

- (5) Jtem eodem anno post dominicam Inuocaj dedit Herbry[*ktb*]
 Petro Thythysk^k iiii *pund* annone et vni monacho j p[*und ...*]
 Iohanni Øgørsson j *lestam* annone · (6) Jtem Niclis Erixson j *mar[cham]*,
 Johanne^l Bræmara xi oras pro vna sella.
 Jtem Beroni Niclisson^m ii *lesta*s annone.
 (7) Jtem post Assumpcionem beate Virginis circaⁿ xl oues ad castrum [...]
 Jtem ante festum Mikaelis viii pecora^o cum xx[...]
 (8) Jtem in P^c-carnis preuium^p · liii *altilia* cum iii *anseribus*.
 Jtem Iohanni Øtgørsson j *pecus* et ii *oues*.

I marginalen under texten: De gengerd cccxxxvi *marche*^q

(Andra sidan:)

- (9) [...] quos per Herbrykth leuatos anno Domini M^o ccc^olxx^oiiii^o · de
 [... rⁱ-*imposi*]cione *markali*^r · in Fiædhrehundra.
 (10) [...] *le*]uauit Herbrikth in Vpsalia in dysathyngh^s ii equos
 [...] T]ydikino Skytta · j pro vii *marchis* · et alium pro iiii *marchis* cum vj *oris*.
 (11) [...] *m*]isit idem Tydekinus ii equos cum styua^t ad Stokholm ·
 [...] leuauit Herbrykth^u quemlibet eorum pro vj *marchis*.
 (12) [...] *m*]isit idem Tydikinus ii equos ad Siktunum cum Johanne
 [...] quos leuauit Herbrykth, j pro v *marchis* cum ii *oris*
 [...] pro vj *marchis*.
 (13) [...] ii equos leuauit Herbrykth personaliter de rusticis
 [...] erat Trøugh cum domino Karolo · j pro v *marchis* cum i ora et^{vw}
 [...] pro vj *marchis* et ii *oris*.
 (14) [...] *in*]f[*ra*]scriptos^x equos leuauit Herbrykth personaliter de rusticis
 [...] copia p[*ost*]y dominicam Inuoca · Primo j equum^z pro viij^{aa} *marchis*.
 (15) [...] iij *marchis* · j pro i[...]^{ab} j pro v *marchis* cum vj *oris* · j equum
 [...] *marchis* · j equum pro v *marchis* cum ii *oris* · j equum pro vj *marchis*
 [...] pro vj *marchis* cum ii *oris* · (16) j equum pro iiii^{or} *marchis* cum v *oris*
 [...] *e*]quum pro iii *marchis* cum j ora · et j pro iiii^{or} *marchis* cum ii *oris*
 [...] misit Tydikinus cum Otto Myntaræ ad Stokholm.
 (17) [...] leuauit Herbrykth · pro v *marchis* · et i equum commisit Tydekinus
 [...] Herbr[y]kti^{ac} in Enecopia pro v *marchis* cum j ora · quem prius
 [Tyde]kinus leuauisset quam Herbrykt venit ad Enecopiam.
 (18) Summa istorum equorum: cxviii *marche* cum vj *oris*
 exep^{ad} ii^{ae} equis, quos leuauit Johanne[s]^{af} Øggørsson^{ag} pro xii *marchis*.

^a Härefter expungerat och överstruket iii ms. ^b Så ms. ^c Härefter sannolikt felskriven bokstav c (möjligen misslyckad et-förkortning) ms. ^d Härefter troligen bokstav j uttraderad ms. ^e Härefter bokstav c expungerad ms. ^f Skrivet acceto med första bokstaven c expungerad ms. ^g Bokstaven m delvis oläslig ms. ^h Sannolikt suppling. ⁱ Härefter överstruket lx ms. ^j D.v.s. Inuocauit (så här och i det följande). ^k Sannolikt skrivfel för Thythysk ms. ^l Så för väntat Johanni ms. ^m Ändrat från Niclasson ms. ⁿ Sannolikt upplösning av c med förkortningstecken ms. ^o Härefter överstruket cum xl oues ms. ^{p-p} D.v.s. carnisprivium. ^q Härunder tillagt ccxcv med ljusare bläck ms. ^{r-r} För uttrycket *imposicio markalis* jfr DS nr 9073. ^s Med överflödigt nasalstreck över n ms. ^t D.v.s. stiva, sv. 'stigbygel'; se Du Cange, *Gloss. med. et inf. lat.*, ed. L. Favre (vol. 7, 1938): stiva 1. Ordet är sannolikt en variant av eller felskrivning för striva (d.v.s. strepa: se under detta ord i R. E. Latham, *Revised Medieval Latin Word-List from British and Irish Sources*, 1965, och i J. F. Niermeyer, *Mediae Latinitatis lexicon minus*, 2. uppl. 2002). ^u Tillagt över raden ms.

^v Skrivet under raden ms. ^x Ordet delvis utplånat ms. ^y Bokstäverna ost nästan utplånade ms. ^z D.v.s. equum (så här och i det följande).
^{aa} Härefter bläckfläck ms. ^{ab} 4-5 bokstäver utplånade ms. ^{ac} Herbrkti ms. ^{ad} D.v.s. exceptis. ^{ae} Härefter expungerat ii ms. ^{af} Johanne ms. ^{ag} Första bokstaven Ø tillagd över raden ms.